

Ljudski tednik.

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Cena za Jugoslavijo: 20 Din za celo leto.

Za inozemstvo 50 Din za celo leto.

Posamezne številke stanejo po 1 Dinar.

Uredništvo in upravništvo:

Ljubljana, Sodna ulica šte. 5.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

== Rokopisi se ne vračajo. ==

Božična komedija v Belgradu.

Pod tem naslovom smo prejeli iz Belgrada od izvrstno informirane strani dopis o božičnem mešetarenju radikalcev, demokratov in SLSarjev. Dopis je došel žal prepozno za zadnjo številko, je pa vendar še danes dosti aktualen in bo gotovo zanimal naše čitatelje. Razume se, da dopis ne izraža naših nazorov; objavljamo ga kot velezanljivo pojasnilo, iz katerega vsak inteligenten bralec razbere mnogo poučnega. Dopis se glasi:

V Belgradu se igra v teh dnevih zelo interesantna komedija. Gledalci, ki stoje od daleč, je najbrže ne razumejo dobro in radi tega jo hočemo tu pojasniti.

Radikalci gre za to, da pridobijo časa, da zamorejo spraviti pod streho proračun in skleniti še razne druge potrebne zakone. Kolikor dalje vladajo, toliko bolj učvrstijo svoj položaj. Ugodne posledice Stojadinovičeve finančne politike se že občutijo. Dinar se je učvrstil in se še popravlja, trgovinska bilanca je postala aktivna, treba je samo še skleniti proračun z aktivnim uspehom, pa bo tudi draginja zaježena. Dalje je treba izboljšati upravo in podpreti nekatere stanove, ki imajo sedaj jako težko življenje, ter skleniti nekaj popularnih zakonov in preteči mora nekoliko časa, da ljudstvo pozabi na nepopularne zakone, ki so bili potrebni in kateri so se morali skleniti takoj v začetku. S tem bo položaj radikalcev učvrščen in iz prihodnjih volitev bodo izšli zelo pojačeni.

Z druge strani vidijo demokrati, da gube od dne do dne, kolikor dalje traja radikalna vlada. Oni ne morejo čakati in radi bi zbrali vse sile,

da vržejo radikalce. Demokrati se pa dele na dve skupini. Ena, pri kateri stoji po imenu na čelu Davidovič, nima nobenega drugega načela, kakor mržnjo do radikalcev. Hotela bi jih vreči, vseeno, kako in s čim. Vsled tega so prišli na idejo, da bi se sklenil „opozicijski blok“, ki bi obsejal vse, kar sovraži radikalce. Ta blok bi imel edini cilj, da vrže radikalce, ter se ne vprašal, kaj potem. Zemljoradniki so takoj zraven. Nje vodi gospod Joca Jovanovič, ki je bil popreje srbski poslanik v Londonu, a ga je Pašič odslovil iz službe. Ta gospod se je spustil v politiko, da se osveti Pašiču in nasprotovanje radikalcem je njegova edina zvezda. Bosanski muslimani so tudi takoj zraven. V Bosni demokratov sploh ni in vsled tega nimajo muslimani ž njimi nobenega prepira. Pač pa imajo zelo hude prepire z radikalci, ki so v Bosni zelo močni. Treba je pa še pridobiti klerikalce, a tu je težava. Ti gospodje se morajo, če kaj mislijo, vprašati: kaj pa potem? Navsezadnje ni zanje nobena posebna pridobitev, če vržejo Pašiča, Vujičiča, Trifunoviča itd., če bi na namesto njih prišli Davidovič, Pribičević, Žerjav itd. Dalje je opozicijski blok postna juha, oni pa morajo prinesiti domov nekaj tečnega, kakor so obetali svojim volilcem. Rač. tega bi želeli, da dobe od demokratov za svoj pristop dobro nagrado, če že ne v dejanjih, pa vsaj v krepkih obljubah, s katerimi bi za nekaj časa potolčili svoje volilce. Predvsem bi želeli, da se demokratje zakolnejo na avtonomijo Slovenije (in dosledno tudi Bosne, Hrvatske itd.) z vsemi onimi pritisklinami, katere so obetali svojim volilcem. Zato je pa seveda tudi treba revizije ustave. En del demokratov bi se navsezadnje zaklel na vse take reči, saj beseda ni konj in eva

obljuba več ali manj ni veliko. A drugi demokrati, katerim stoji na čelu Pribičević, pravijo: Če se mi sedaj postavimo na to stališče, potem smo v Sloveniji in na Hrvaškem popolnoma propadli. Kaj pomaga vreči radikalce, če pa sami pri tem izgihnemo. Radi Korošca si Žerjav ne bo razparal trebuha in Pribičević ne radi Radiča. Sicer bi pa tudi v Srbiji demokrati pri volitvah popolnoma pogoreli, če se združijo z avtonomisti in privolijo v njihove zahteve. Toda Davidovič in njegovi ne mislijo tako daleč. Samo, če se enkrat vsem demo za mizo, potem bo že kako — mislijo si — če ne bomo imeli s čim plačati, jo bomo pa podurhali. Vsled tega je nastal silen boj med obema skupinama.

Korošec pa hoče biti še bolj prefrigan in bi se rad prodal na katerokoli plat kolikor mogoče drago. Demokratom stavi svoje zahteve, a da jih bolje pritisne, se je začel ponujati radikalcem. Dela kot mešetar, ki ponuja konja na dve strani. Medtem, ko z enim gliha, ga ponuja drugemu, da more reči: Imam še drugega kupca. Če ne kupiš ti, prodam njemu. Tako bi rad pritisnil na demokrate, da hitro mnogo obljubijo in da se med seboj skregajo. Njemu bi bilo pač najljubše, če bi se Pribičevići ljudje ločili od ostalih. Davidovičeva skupina bi ne delala nobene konkurence v Sloveniji. Davidovič „bi se dal sukati na vse plati.“ Korošec bi torej želel opozicijski blok brez Pribičevićeve skupine, ki bi mu dal lepo porcijo obljub. Ti zavezniki bi mu dobro došli, četudi so ravno oni najbolj svobodomiseln.

Radikalci je ta Koroščeva poteza všeč. S tem bi bila demokratska stranka razbita na dvoje, a pri volitvah bi bila Davidovičeva skupina v Srbiji popolnoma poražena — ali

pa obe skupini, če ostaneta skupaj. Za radikale je za sedaj Slovenija malo interesantna, ker tam itak ne morejo dobiti mnogo mandatov. Najvažnejše jim je, da oslabe Davidovičevo skupino v Srbiji in so veseli, če jim Korošec k temu pomore.

To je celi smisel takozvanih pogovorov, ki se sedaj vrše v Belgradu med JDS in SLS, ter SLS in NRS in prepira med Davidovičem in Pribičevičem.

*

Za nas je v tem dopisu najzanimivejše, da potrjuje kar smo že zdavna trdili, da je Koroščeva taktika popolnoma zgrešena, ker gre za tem, prevarati vse stranke. Mož toleba med Pašičem in Davidovičem in misli, da bo vodil oba za nos. Je to nevredna in otročja igra, katera ne more končati drugače kot **da končno obsedi Korošec med dvema stoloma**. Kakor se vidi iz dopisa, je njegova igra popolnoma spregledana in se samo izrablja od nasprotnih strank za **lastne namene**. Račun za to nevredno in otročjo igro pa bo moralo, kakor še vselej, plačati slovensko ljudstvo, ki ni izvolilo svojih poslancev za komedijo, temveč za resno delo. Eno je že danes gotovo: da slovensko ljudstvo ni še nikdar imelo tako dragih poslancev, kot jih ima od 18. marca letošnjega leta dalje!

P. n. gg. naročnikom.

Z ozirom na pomnožene stroške, ki so v zvezi z izdajanjem našega lista, smo prisiljeni zvišati s prihodnjim letom naročnino za „Ljudski tednik“.

Za leto 1924 znaša naročnina:

za celo leto Din 50
za pol leta Din 25
mesečna Din 5
za inozemstvo letno Din 80

Ker smatramo, da je ta naročnina v primeri z drugimi listi še vedno zelo zmerna, pričakujemo, da nam bodo ostali zvesti vsi dosedanjí naročniki in da nam bodo naši prijatelji pridobili še novih.

Razširjajmo „Ljudski tednik“!

Uprava.

Poravnajte naročnino!

Ob koncu leta.

Zaključujemo leto 1923. Ko se oziramo na minulih dvanajst mesecev, se vprašujemo, kaj nam je prineslo dobrega in slabega.

Ali smo v tem letu napredovali ali nazadovali?

Priznati moramo, da so se razmere v naši državi v gotovem oziru zboljšale, promet je popolnejši, vrednost denarja stalnejša, ni izključeno, da dobimo z veliki težkočami tudi reden državni proračun itd., vendar pa so ostala še nerešena mnoga važna vprašanja, ki so bistvenega pomena za prospek države, oziroma točneje izraženo, za dobrobit državljanov.

Katera so ta vprašanja? Ni jih treba navajati, čutimo jih v vsakdanjem življenju na političnem, gospodarskem in socialnem polju.

Zakaj so ostala nerešena ta vprašanja, ki posegajo globoko v življenje vsakega posameznika, do danes po petih letih, odkar je minula svetovna vojna in odkar tvorimo Jugoslovani skupno državo?

Pet let je v zgodovini kratka doba, eno leto trenutek, toda živimo v dobi, ko se dogodki vrste hitreje, bolj kot v kateri prejšnji. In vendar se vprašujemo, kje je napredek?

Res je, da je vojna mnogo porušila. Res je, da je bila naša država skoro preko noči osnovana, da so nas Jugoslovane dogodki prehiteli in našli pravzaprav nepripravljene sprično zahteve novega časa, toda nihče ne more dvomiti nad upravičenostjo vprašanja, ali bi ne bilo lahko boljše ob koncu l. 1923, kakor je?

Živimo v državi, ki bi z ozirom na svoj obseg in svoja naravna bogastva preživljala štirikrat več ljudi, kakor jih ima, in vendar je kljub temu toliko nezadovoljstva. Ne smemo primerjati, kako je drugod in kako pri nas. Drugod je lahko slabše, za nas pa velja samo vprašanje, zakaj ni pri nas boljše, ko bi lahko bilo.

Kdo je kriv? Zdi se nam, da je velika doba rodila majhne ljudi in ti ljudje so še radi tega manjši ker so si izbrali za svoje predstavitelje, vodnike svojega javnega življenja, tudi majhne ljudi.

Tu tiči greh! Kljub temu ljudstvo ni krivo. Trpljenje tekom petih let krvave svetovne vojne, mu je zamrgnilo oči in v njegovem trpljenju je vsaka demagoška beseda takozvanih ljudskih voditeljev vplivala sugestivno nanj kakor odrešenje.

Vojna, ki je zahtevala milijone nedolžnih žrtev samo za uničevanje tuje lastnine, je zamorila v veliki meri čustvo odgovornosti, bodisi na-

pram posameznikom ali pa družbi. Zdi se, da se ta otopelost čustva odgovornosti predstavlja koncentrirana v takozvanih „ljudskih voditeljih.“

Ta otopelost čustva odgovornosti pri političnih predstavnikih našega ljudstva je naša nesreča, je kriva, da niso razmere v naši državi urejene tako, kakor bi lahko bile po poštenem in nesebičnem potu. Ko so prevzeli ti ljudski voditelji vodstvo javnih poslov v naši mladi državi, niso smatrali za svojo prvo skrb, posvetiti vse svoje moči ureditvi in konsolidaciji države, dobrobiti ljudstva, ampak predvsem ojačenju svojih strankarskih teženj. Med tem, ko so se borili za strankarsko premoč, ko so v tem boju vse svoje sile uporabili za izvedbo svojih strankarskih stremeljenj in na ta način posredno za svoje osebne koristi, so popolnoma pozabili na svojo splošno odgovornost za prospek dobrobiti vse države, vsega ljudstva. V najboljšem slučaju so se smatrali odgovorne samo napram lastni stranki, lastnim volilcem, ki pa so končno ravno radi tega ostali tudi prevarani, ker se ta politika ni maščevala samo nad nestrankarji, ampak tudi nad lastnimi pristaši. Politične, gospodarske in socialne razmere, ki so jih ustvarili na ta način, niso bile škodljive samo za prve, ampak tudi za druge.

Izrazit primer za te vrste politikov so voditelji SLS. V naši mladi državi so zavzemali že vse mogoče pozicije. Bili so vladinovci, bili so opozicionarci, bili so republikanci, centralisti in federalisti, — vse, kar kdo hoče, kakor jim je to kazalo iz izključno strankarskih in osebnih nagibov. Oni so menjavali svoje politične srajce, kakor „dame“ iz polsveta od kavalirjev podarjene. Pri njih je seveda igralo vlogo kavalirja slovensko ljudstvo. Zato pa tudi stoka danes vse nad velikimi davki, zato stoka kmet, delavec, uradnik, obrtnik, trgovec in sploh vsak stan, ki nima denarja.

Denar je požrla politika voditeljev SLS. Bilanca izkazuje ob koncu l. 1923 pasivnost in to je ves uspeh!

SLS je bila od l. 1918 dalje v Sloveniji vedno večinska stranka. Bila je dolgo časa v vladi in imela gotov čas celo tri ministre. Bila je odločujoča stranka v pokrajinski vladi za Slovenijo, in je zlasti v prvih letih po prevratu igrala v Belgradu odločujočo vlogo. Kaj ima pokazati iz tistih časov? Nič. Nasprotno zapravila je celo tisto, za kar se danes zaman bori. Pozneje je prešla v opozicijo. Vemo, da igra lahko v parlamentarnem življenju opozicija veliko vlogo, da je delo v opoziciji dosti-

krat tudi lažje kakor pa v vladi, ker ima v vsakem pogledu manj vezane roke. Seveda vsako delo zahteva prevdarnih, poštenih, značajnih mož; tudi za lahko delo jih je treba. In kakšen je njihov uspeh kot opozicija? Na vse strani okrogla ničla.

Ob koncu l. 1923 smo. In mogoče je najbolj značilno preteklo leto za delo SLS. Neuspehi politike Slovenske ljudske stranke v tem letu so pomnožili njene neuspehe iz prejšnjih let. K prejšnjim bremenom, ki jih je že itak težko nosilo ljudstvo, so se pridružila nova; ob koncu l. 1923 prihajajo poslanci SLS voščit srečno novo leto praznih rok.

To je ves uspeh njihove protiljudske, strankarske politike!

Nastaja vprašanje, zakaj se bomo v našem listu ravno in večinoma s SLS? Odgovor je enostaven. Zato, ker ima SLS skoro vse slovenske mandate v svojih rokah in se mora kot taka upravičeno smatrati v političnem življenju kot glavna predstavica slovenskega ljudstva, radi česar nosi vso odgovornost za razvoj razmer ne samo pred svojimi volilci, ampak pred vsem slovenskim narodom.

Te odgovornosti se v nobenem slučaju znebiti ne more. Radi koristi slovenskega ljudstva odkritosrčno želimo, da bi SLS dosegla uspehe zanj kot slovenska večinska stranka. Koristi, ki bi jih SLS priborila za slovensko ljudstvo, bi nas veselile, ker s tem ljudstvom čutimo in sočustvujemo. Kot take bi nas veselili tudi uspehi vsake druge stranke, v kolikor bi bili v prid ljudstvu, ne pa strankarskim samopašnim namenom.

Ker pa vidimo, da vodi politika SLS samo v pogubo slovenskega ljudstva, ne moremo in ne smemo molčati o krivdi tistih, ki nosijo odgovornost.

Bilanca slovenske politike l. 1923 je pasivna in ta pasivnost je še tem večja, ker se ji pridružujejo politični grehi SLS iz prejšnjih let.

Ali bo l. 1924 boljše, srečnejše? Dvomimo. Ljudje, ki so tekom petih let dokazali popolno nesposobnost, kar je najblažji izraz za njihovo politiko, tudi v enem letu ne bodo popravili, kar so zamudili. „Ura zamujena, ne vrne se nobena“, pravi nek pregovor. Dasi želimo preokreta, dvomimo, da bi ga izvedli ljudje, ki so brez čustva odgovornosti napram ljudstvu za svoje prevzete dolžnosti.

Preokret mora zato izvesti ljudstvo samo. Ljudstvo samo mora pomesti s političnega odra ljudi, ki so prevarali njegove nade. Ljudstvo samo mora obračunati z ljudmi, ki so

zakrivili sedanje razmere in nezadovoljnost.

Kadar se bo to zgodilo in kadar bodo prevzeli vodstvo slov. politike, ki se bodo odlikovali s sposobnostjo, poštenostjo, nesebičnim delom, ki se bodo zavedali svoje odgovornosti ne samo napram svojim strankarskim pristašem, ampak tudi napram celokupnemu slovenskemu ljudstvu in tudi državi kot taki, šele takrat nam je pričakovati boljših časov.

To nam kaže obračun ob koncu leta.

Politični pregled.

Pretekli teden je finančni odbor razpravljal o proračunu ministrstva za notranje stvari. V debati je zemljoradnik posl. Voja Lazič zahteval, da se ukine kredit 1.080.000 dinarjev kot dispozicijski fond velikim županom. Nadalje je zahteval, da mora vlada razpustiti vse nacionalistične organizacije tako Orjuno, Srnao in Hanao. Konstatiral je, da je v proračunu ministrstva notranjih zadev postavka za 46 velikih županov, do čim je vsa država razdeljena na 33 pokrajinskih oblasti. Zahteval je tudi, da se zmanjšajo krediti za orožništvo. Minister za notranje zadeve Vujičić je v odgovoru govornikom opozicije izjavil glede razdelitve države na oblasti, da je ta razdelitev deloma že izvršena in da se razdelitev definitivno izvrši na Hrvaškem in v Sloveniji najdalje tekom dveh mesecev, na kar imajo slediti volitve v oblastno skupščino. Javna varnost v naši državi je vzorna. Minister je navedel primere ter skušal ugotoviti, da je javna varnost z ozirom na druge države v Evropi pri nas najbolj zagotovljena. Govoreč o volitvah v obč. zastope je minister izjavil, da se v najkrajšem času predloži narodni skupščini zakon o občinah in avtonomnih mestih. Minister za finance dr. Stojadinovič je odobril naknadni kredit 5 milijonov za pomoč občin- skim beležnikom. Budget notranjega ministrstva se je povečal za 3.225.000 dinarjev. Finančni odbor je sprejel proračun notranjega ministrstva z 18 : 8 glasovom. Finančni odbor je sprejel, ko je vlada izjavila, da je pripravljena povišati kredit za osnovne šole od 1 na 20 milijonov, proračun ministrstva prosvete z 18:10 glasovom. Pri razpravi o proračunu ministrstva za poljedelstvo in vod je posl. Voja Lazič grajal stopanje vlade napram poljedelskim zadrugam. Vladna zadružna politika je pomanjkljiva. Poljedelsko ministr-

stvo bi moralo tudi skrbno voditi melioracijsko politiko ter razne kraje varovati pred poplavami. Skrbeti je treba za osuševanje močvirnatih ravnin. Demokrat posl. Djoka Popović je očital vladi, da ne izvaja poljedelske politike, kakor jo je navedla v svoji deklaraciji povodom otvoritve sedanje skupščine. Posl. Pušenjak je primerjal proračun poljedelskega ministrstva s proračunom vojnega ministrstva ter konstatiral, da je za eno desetino manjši. Predlagal je, da se ustanovi poljedel- sko-gospodarski sosvet kot posveto- valni organ poljedelskemu minist- rstvu. Sprejeta sta bila tudi proračuna ministrstva za javna dela in za šume in rude.

Finančni minister je pristal na povišanje nekaterih postavk za pro- svetne ustanove. Za kemične insti- tute v Belgradu, Zagrebu in Ljublja- ni se je dovolil povišek 250 tisoč di- narjev, za medicinsko fakulteto v Ljubljani povišek 700 tisoč, za odko- panje Dioklecijanove palače v Splitu 30 tisoč, za muzej v Zagrebu 80 tisoč, za etnografski muzej v Ljubljani 60 tisoč, za observatorij v Zagrebu 20 tisoč dinarjev.

V soboto je imel finančni odbor zadnjo sejo pred prazniki ter je v glavnem dokončal razprave o dr- žavnem proračunu. Januarja meseca se bo o proračunu ministrstva za kmetijstvo ter o finančnem zakonu še enkrat razpravljalo. Na sobotni seji je finančni odbor razpravljal o proračunu državnih dohodkov in o finančnem zakonu. Finančni minister dr. Stojadinovič je izjavil, da bo za- konski načrt o neposrednih davkih izdelan tekom skupščinskih prazni- kov in se predloži potem ministrske- mu svetu, da o njem razpravlja. V novem proračunu ne bo več tako- zvanega deviznega fonda, ki je sedaj znašal približno 10 milijonov dinar-jev in v katerega so se stekale vsote kot globe za razne devizne prestop- ke. Državni dohodki so se zvišali pri taksah od 650 na 660 milijonov di- narjev, pri vodarinskih taksah od 156 na 160 milijonov, pri tobaku od 1530 na 1600 milijonov dinarjev, do- čim se je davek na poslovnih promet znižal od 250 na 200 milijonov. Do- hodki šumarskega fonda so se zvi- šali od 20 na 30 milijonov dinarjev. Postavka o dohodkih v Sloveniji se je zvišala od 42.630.650 dinarjev na okroglo 70 milijonov dinarjev. V Bački in Banatu so se zmanjšali do- hodki od 100 na 50 milijonov. Iz te- ga se vidi, da so se državni dohodki znižali za 130 milijonov dinarjev. Radi povišanja nekaterih proračun- skih postavk, tako za poljedelsko

ministrstvo za 120 milijonov; znaša celotni povisek proračuna 122 milijonov dinarjev. Državni proračun dohodkov je bil sprejet s 15 proti 10 glasovom. Za tem je finančni odbor glasoval o finančnem zakonu, ki je bil sprejet z večino glasov. Finančni odbor ima sedaj le še razpravljati o izpreminjavalnih predlogih ministra za poljedelstvo in vode, ki se nanašajo na 121 milijonov dinarjev. O tem se bo razpravljalo na eni prihodnjih sej po praznikih.

Reško vprašanje. Namesto dosejanega italijanskega poslanika v Belgradu Negrottija je imenovan grof Pignatti-Morano, ki je bil med vojno italijanski poslanik v Bernu in je pozneje deloval v ministrstvu zunanjih del v Rimu v odseku za istočne zadeve. To imenovanje smatrajo za znak, da se Italija pripravlja na rešitev reškega vprašanja, ki bi bila v skladu z rapalsko pogodbo. Novi italijanski poslanik v Belgradu bi imel likvidirati reško vprašanje v smislu te pogodbe.

Grška. Grški listi so objavili pretekli teden dekret, ki ga je podpisal Plastiras in s katerim je postavljen admiral Konduriotis za regenta v odsotnosti kralja. Republikanci pritiskajo na regenta in Plastirasa, da bi se takoj sestavil republikanski kabinet. Regent in vlada sta, da bi se izognila pritiska republikancev, poklicala Venizelosa, naj prevzame diktaturo te ali one vrste in naj pomaga vladi s svojim svetom, pri tem pa ne prevzame funkcij predsednika. Kakor se zdi, se bo Venizelos odzval pozivu. Tudi častniki grške vojske so naprosili Venizelosa, naj se povrne v Grčijo in prevzame oblast, da bi razčistil notranji položaj v deželi. Vojaške organizacije se zavezujejo, da se po Venizelosovem povratku ne bodo več politično udeleževale. V Pariz je odpotovala deputacija poslancev, da izroči Venizelosu vabilo vlade s pismom voditelja revolucije, Plastirasa, v katerem se povdarja nujna potreba njegovega povratka. V Atenah so vedno bolj prepričani, da se kralj Jurij ne povrne nikdar več v Grško. Proglasitev republike se pričakuje z vsakim dnem.

Francija in Nemčija. V nedeljo je imel povodom odlikovanja mesta Corneur, ki je bilo 18. marca 1918 porušeno vsled eksplozije municijskih skladišč, ministrski predsednik Poincare političen govor, v katerem je tudi govoril o finančnih težkočah Francije. Poincare je naglašal, da je bila ruhrska akcija popolnoma upravičena, da se Nemčiji dokaže, da

Francija hoče uživati sadove svoje zmage in da mora Nemčija obnoviti opustošene kralje. Francija je doslepla, da se je zrušil pasivni odpor v Poruhrju in da se prično sedaj zopet direktna pogajanja med Francijo in Nemčijo. Koncem svojega govora je izjavil, da je Francija odločena, nadaljevati svojo sedanjo politiko miru in pravičnosti.

Poljska. Ker se posl. Thugutu ni posrečila sestava nove poljske vlade, je predsednik republike znova poveril sestavo vlade dr. Grabskemu. Nova poljska vlada pod njegovim predsedstvom je sestavljena takole:

1. Dr. Grabski Vladimir, ministrsko predsedstvo in finančno ministrstvo, 2. vojno ministrstvo general Sosnowski, 3. ministrstvo notranjih zadev Ladislav Zoltan, 4. ministrstvo pravde dr. Ladislav Zyganowski, 5. ministrstvo industrije in trgovine Pietrow, 6. javna dela Darowski, 7. prometno ministrstvo Aleksander Josowicz, 8. agrarno reformo dr. Ludkiewicz, 9. prosveto dr. Miklaszewski, 10. poljedelsko ministrstvo Raszinsky in 11. zunanje ministrstvo dr. Karol Bertoni.

Amerika in Rusija. Ameriški državni tajnik Hughes je pretekli teden izročil ruski sovjetski vladi noto, v kateri ameriška vlada ugotavlja, da začasno ni nikakega razloga za uvedbo medsebojnih pogajanj, kakor je to predlagala Čičerinova nota. Zedinjene države Severne Amerike vztrajajo pri svojih načelih in ne bodo nikdar dovolile, da bi se za nje barantalo.

INOZEMSKÉ VESTI.

*** Angleške volitve.** Definitivni rezultat volitev v angleško zbornico je sledeči: Konservativci 258, Labour Party 192, liberalci 157, nestrankarji 8, vseh skupaj 615.

*** Beda v Nemčiji.** Statistika mesta Berlina izkazuje, da so umrle tekom leta 1922 103 osebe radi pomanjkljive prehrane. V številnih slučajih so zdravniki ugotovili, da je nastopila smrt radi lakote. Pred vojno so se dogodili kvečjemu trije slučajji na leto, da so dotične osebe umrle vsled oslabelosti radi pomanjkljive prehrane, toda smrtnih slučajev vsled lakote ni bilo za znanovati. To dejstvo moramo pripisati veliki brezposelnosti v Nemčiji. Samo v nezasedeni Nemčiji je poldrug milijon delavcev, ki so brez vsakega dela in en milijon 825 tisoč delavcev, ki delajo po skrčenem urniku. Razen tega podpira vlada dva milijona brezposelnih v zasedenih krajih. Prišteti je treba nadalje 533 tisoč vojnih vdov s 134 tisoč otroki in 785 tisoč invalidov, kar pomenja velikansko breme za državne

finance. Kar se tiče brezposelnih v zasedenem ozemlju, jih bo po poluradnih informacijah možno podpirati samo, če bodo del bremen nosili delavci in delodajalci. Tega ni bilo mogoče dosedaj uveljaviti, ker ni porajska medzavezniška komisija pristala na nemško naredbo z dne 15. oktobra 1923.

*** Kardinalski konzistorij.** Dne 20. t. m. se je vršil v navzočnosti v Rimu bivajočih kardinalov tajni konzistorij. Po posvetitvi novih kardinalov Lucida in Gallija je papež v daljšem nagovoru obžaloval izgube kardinalov od zadnjega konzistorija in posebno omenjal knezoškofa iz Saragose, ki je bil umorjen.

Prijateljem!

Z novim letom mislimo povečati obseg in obliko lista. List hočemo izpopolniti, kolikor je v danih razmerah mogoče!

Umevno je, da je v današnjih razmerah izdajanje časnikov, še bolj pa neodvisnega lista kakor je „Ljudski tednik“, zvezano z velikimi stroški, ki nikakor ne odgovarjajo razmeroma nizki naročnini.

Obračamo se na vse naše somišljenike, prijatelje in naročnike s prošnjo, naj izrabijo čas ob novem letu v ta namen, da podpro naš list s pridobitvijo novih naročnikov.

Razširjajmo naš list „Ljudski tednik“, med našim ljudstvom, prijatelji in znanji!

Čimbolj bo razširjen, tem lažje bo vršil svojo nalogo, tem uspešnejši bo njegov boj za ljudske pravice in zahteve.

Pojdite v dnehi do novega leta k sosedom, prijateljem in znancom ter nam zberite podpise naročnikov z izjavo, da se zavežejo list redno plačevati. Pošljite nam nato nemudoma naslove teh naročnikov, da jim bomo lahko list redno pošiljali!

Kdor želi kakih posebnih izprememb ali izpopolnitev v listu, naj nam sporoči svoje svete, da jih bomo po možnosti upoštevali!

Vse prijatelje prosimo, naj žrtvujejo za razširjenje „Ljudskega tednika“ nekoliko truda, pri čemer naj jih spremlja zavest, da vrše dobro in koristno delo.

Novo leto naj nam prinese tudi novih uspehov!

Uredništvo in uprava.

**Naročajte in razširjajte
„Ljudski tednik“!**

POLITIČNE VESTI.

+ **Božično premišljevanje „Slovenca“.** V božični številki je „Slovenec“ zapisal to-le: Sme-li kdo danes še svobodno razmišljati in se prepustiti toku svojih misli, kakor mu jih narekujejo um, srce in izkušnje? V najprosvetlenejšem veku, v časih, ko vsakdo nosi na jeziku besedi: svoboda in socialnost? Skoro bi dejali, da ne, ker sta dandanes svoboda in socialnost, ta dva svetla cilja človeške družbe, v ustih sodobnikov čestokrat samo zunanja maska, za katero se skriva pravi, režeči obraz najgršega egoizma, izkvarjene sebičnosti z vsemi njenimi slabimi spremljevalkami. Saj je sodobnikom malik stranka, strankarstvo, katera pa ne družita posameznikov toliko v dosego skupnih, idealnih ciljev, kakor bi bilo treba, ampak je njuna gonilna sila čestokrat osebna dobičkaželjnost, sebičnost, ki presega naravno samoljubje, podarjeno človeku v svrhu samoohrane, brez ljubezni do bližnjega. Zato vidimo v politiki, ki je po svoji nalogi idealno, neobhodno potrebno delo za javni blagor, toliko neodkritosrčnosti, toliko zavratnosti in ljudskega sleparstva, da premnoge, in ne ravno najslabše značaje odbija. Je-li tudi mogoče kaj drugega pričakovati od politikov in političnih strank, ki svojih dejanj načeloma in programatično ne podreajo božjemu pravstvenemu zakonu in ga v politiki ne priznavajo, kakor da bi v politiki smela biti dva človeka, nepolitik, ki ima vest, in politik, ki je brez vesti? Ni slabo povedano. Pozabil je „Slovenec“ samo še zapisati, da so obsodbe še veliko bolj vredni oni politiki, ki nosijo sicer Boga in božje zakone vedno na jeziku, ki govore vedno o vesti drugih, ki pa jim je kljub temu gonilna sila osebna dobičkaželjnost, sebičnost, samoljubje, neodkritosrčnost, zavratnost in ljudsko sleparstvo. Če bi še to zapisal, pa bi lahko rekli, da se je „Slovenec“ izpreobrnil ob Božiču in da je postal odkritosrčen. Škoda, da ni tudi tega zapisal; nam je res prav hudo žal.

+ **Grozdje je še zmeraj prekislo.** Pretekli teden je poročalo ljubljansko „Jutro“ iz Beograda med drugim: „Dr. Korošec se je opetovano razgovarjal z različnimi radikalskimi prvaki. Navzlic temu, da so tekom teh razgovorov postale klerikalne oferte vedno cenejše, so se razgovori končali brez vsakega uspeha. Klerikalci so skušali pregovoriti predsednika narodne skupščine Ljubo Jovanoviča, da posreduje. Tudi to se ni obneslo. Radikali so namreč medtem že zopet privezali džemijet

Srečno in veselo novo leto 1924

želi

vsem gg. naročnikom, somišljenikom, prijateljem

Uredništvo in upravništvo „Ljudskega Tednika“.

in kakor izgleda tudi Nemce. S tem je bila glavna svrha njihovega večdnevnega koketiranja s klerikalci dosežena in postali so hladni ter nedostopni. Klerikalci so nato izvršili popolno pregrupacijo. Vrgli so se z vso silo na ustanavljanje — opozicijskega bloka. Dr. Korošec je posetil predsednika demokratskega kluba Davidoviča, kateremu je stavil predloge za enotno organizacijo opozicije. Konferiral je tudi z zemljoradniki. Klerikalci pa so se s svojo taktiko zopet tako kompromitirali, da nikdo ne verjame v resnost najnovejšega njihovega preokreta. „Slovenec“ seveda sedaj noče o pogajanjih z vlado ničesar slišati, dasi so o njih pisali skoro vsi belgrajski listi. Sedaj koketira dr. Korošec z demokrati. Kako se mu bo to obneslo, še ni gotovo. Gotovo pa je, da je dr. Korošec ostal zvest svoji kolebavi politiki.

+ **Upravna razdelitev Slovenije.** Pretekli teden je notranji minister Vujičić izjavil v finančnem odboru, da se razdelitev države na oblasti vrši normalno in se ta razdelitev izvede na Hrvaškem in v Sloveniji najkasneje v 2 mesecih. Takoj nato bodo sledile volitve v oblastne skupščine. To bo prvi uspeh avtonomističnega boja SLS.

+ **Dvomi.** „Slovenec“ je zapisal pretekli teden, da nima povoda dvomiti na izjavo notranjega ministra o razdelitvi — Slovenije na mariborsko in ljubljansko oblast tekom dveh mesecev, nakar bi se izvršile volitve v oblastne skupščine. Ugotavljamo, da tudi mi nimamo nobenega povoda dvomiti nad to izjavo in se enkrat zopet s „Slovencem“ strinjamo, dvomimo pa, da bodo poslanci SLS prepričali razdelitev Slovenije, kakor so obljubovali.

+ **Pred imenovanjem novega velikega župana v Ljubljani** so se vse stranke zanimale samo za to, kdo bo imenovan. Šlo je za osebo, ne pa za naloge velikega župana. Kandidatov je bilo toliko, da so se ministri v Beogradu norčevali in se čudili, odkod imamo Slovenci toliko sposobnih mož za velike župane. Vsaka

stranka je ponujala svoje ljubljence. No, imenovan je bil za velikega župana uradnik, o katerem ne ve nihče nič slabega. Toda z njegovim imenovanjem je bil obenem omejen delokrog ljubljanskega velikega župana samo na ljubljansko oblast, s čemer je pravzaprav izvršena zopet razdelitev Slovenije na Kranjsko in Štajersko, proti čemur je SLS svoječasno najbolj rohnela. Danes molči in ne zine v svojem časopisju niti besede o tej stvari. Proti razdelitvi Slovenije se niso zganili niti pred imenovanjem velikega župana niti potem. Nekateri smatrajo to za umik SLS, drugi pa smatrajo molk za priznanje nemoči poslancev SLS.

+ **Delokrog velikega župana ljubljanskega.** Doslej je upravljal veliki župan ljubljanski celo Slovenijo. Z ukazom, s katerim je bil imenovan vladni svetnik Teodor Šporn za velikega župana v Ljubljani, pa se omejuje njegov delokrog samo na ljubljansko oblast. To se smatra kot dokaz, da misli vlada v najkrajšem času izvesti razdelitev Slovenije na mariborsko in ljubljansko oblast.

+ **O razdelitvi Slovenije na dve oblasti** časopisje SLS lepo molči in niti ne protestira, dasi se ima izvršiti v najkrajšem času. Gošpodje že vedo, zakaj molče. Kakor kažejo vsa znamenja, bi bilo voditeljem SLS prav ljubo, ako se vidovdanska ustava izvede, kakršna je, samo odgovornosti za to izvedbo nočejo prevzeti. To je tudi pravzaprav vse jedro njihovega avtonomističnega boja. Kadar bo Slovenija razdeljena in bomo stali pred dovršenim dejstvom, se bo SLS ravno tako udeležila volitev v oblastne skupščine kakor druge stranke. Voditelji SLS se bodo zadovoljili z danim položajem ter bodo podaljšali rok za izvedbo svojega avtonomističnega boja na par sto let.

+ **Res parcelarijo.** „Slovenec“ poroča, da je ljubljanski veliki župan dr. Šporn dobil od notranjega ministra Vujičića osebno nalog za likvidacijo dosedanje pokrajinske uprave in za pripravo vsega potrebnega v svrhu izvedbe ustavnih določb. Nad

svoje poročilo je „Slovenec“ zapisal začuden naslov „G. Vujičić res parcelira.“ Seveda parcelira, zakaj pa ne bi? Spričo politike SLS je njegovo delo popolnoma umevno. Če mu dr. Korošec ne brani parcelacije, kdo pa naj mu brani? Ali morebiti Pucelj, ali Schauer, ali pa morebiti tista dva dr. Koroščeva zaveznika iz Prekmurja, ki še nista videla parlamenta. „Slovenec“ se vedno čudi, če kdo v Belgradu kaj ukrene, kar njemu ni prav. Ne čudi se pa, zakaj dr. Korošec in njegovi prijatelji, ki jih ima baje po zadržilu „Slovenca“ samega povsod, neljubih dogodkov ne preprečijo. To seveda ne spada v njegove račune!

+ **Tuji zgledi.** Za utemeljitev svoje avtonomistične borbe navaja časopisje SLS zelo rad zglede iz zgodovine Anglije. Tako služi „Slovenec“ včasih za primer Irska, včasih drugi angleški dominijoni, pa tudi Indija mu je že prav prišla. „Slovenec“ seveda pozablja, da se je Irska borila 600 let za samostojnost in da so pretekli potoki irske krvi, Indija pa je istotako stoletja krvavela pod angl. vladjo, da je dosegla nekoliko politične svobode. „Slovenec“ sam pravi o Indiji: „Brez krvavih bojov se ta dolgotrajni proces seveda ni izvršil in mnogo krvi je teklo, predno so Angleži smatrali za potrebno, da gredo v dovoljenju politične svobode korak dalje.“ „Slovenec“ navaja te primere ne kot zgled vztrajnosti, ampak samo kot pretvezo, češ, drugod so se borili stoletja za samostojnost, pri nas pa hočete avtonomijo v par mesecih. Ne boste pihali kaše! Spomladi ste obljubovali avtonomijo za letošnjo jesen, — kje je? Mi smo napovedovali, da je SLS ne bo priborila ne l. 1923 in ne l. 1924. Naša napoved se je že deloma uresničila in se še bo. S stoletnimi krvavimi boji Irske in Indije pa naj tolažijo sebe in ne svojih volilcev, ki hočejo videti obljube poslancev SLS izpolnjene, vsaj že v času, dokler so še poslanci.

+ **„Domoljub“ piše,** da hočemo imeti Slovenci svoj deželni zbor, ki bo imel pravico sklepati postave. „Domoljub“, ki pa ni resnicoljub, noče povedati, da so deželni zbor onemogočili voditelji SLS, ki so razbili kranjsko deželno avtonomijo, in da ravno po krivdi voditeljev SLS še do danes nimamo pokrajinskih ali oblastnih skupščin, ki bi vsaj deloma nadomestovale bivše deželne zbore ter prinesle decentralizacijo mnogih važnih gospodarskih zadev, ki se danes vse rešujejo v Belgradu in ki bi se v nasprotnem slučaju tudi po sedanji ustavi reševale doma.

+ **O deželnih bolnicah** je prinesel nedeljski „Slovenec“ dolg članek, v katerem piše, da se nahaja v neznosnem stanju radi pomanjkanja denarnih sredstev. Iz članka je razvidno, da je po vseh drugih pokrajinah za pokritje stroškov bolnic boljše poskrbljeno kakor pa v Sloveniji. Članekar toži: „Ko je bila uprava deželnih dobrodelnih zavodov še pri avtonomni upravi, ni bilo tega čuti. Bolnica je pokrivala svoje potrebščine iz dohodkov na oskrbninah, kar je pa primanjkovalo, se je dodalo iz deželnega zaklada. To je sedaj pri nas ukinjeno.“ Članekar pa je pozabil pristaviti pod črto opazko, da so bili voditelji SLS tisti, ki so izročili vse bivše deželne ustanove in tudi upravo deželnih dobrodelnih zavodov v roke državni upravi, in da ti voditelji SLS niso niti takrat in niti še doslej znali poskrbeti za zadostno kritje potreb naših bolnic iz državnih virov, v katere se stekajo tudi vse bivše avtonomne davščine.

+ **Levite je bral** po zadržilu „Domoljuba“ posl. Stercin, član Jugoslovanskega kluba, radikalcem radi zakona o taksah. Uspeh pa je bil ta, da bomo plačevali znanprej ogromno povišane takse. Po našem mnenju ni zadosti, da zna poslanec brati levite ali pa zmerjati, poslanec mora biti tudi tako spreten, da doseže z branjem svojih levitov res uspehe. V psovanju so sicer poslanci SLS dosegli rekord, to je tudi vse.

+ **Novi davki.** V državnem proračunu za l. 1924. so neposredni davki v Sloveniji zvišani od 42,632.250 Din na 70,000.000 Din. To zvišanje se je zgodilo, ko so zastopali interese Slovenije v Belgradu poslanci SLS. „To bo zopet stiskal davčni vijak!“ kriči sedaj „Slovenec“. I, seveda nas bo, ali je kdo trdil, da nas ne bo?! Vse nas bo, samo poslancev SLS ne bo, hvala Bogu! Ti bodo vseeno dobivali po 1200 K na dan in drugega se jim ne more zgoditi, kakor da zgube kake mandate, ko pridejo zopet volitve. Pa volitve tudi še ne bodo jutri. Zakaj pa nas bo stiskal finančni vijak, glasilo SLS ne pove in tudi ne bo povedalo. Ali ste slišali že ljudje božji, da je kdo v lastno skledo pljuval?

+ **Ureditev centralne uprave.** Vlada je izdelala končne predloge o ureditvi centralne uprave ter je o teh predlogih nedavno razpravljala tudi radikalni klub. Med radikalnimi poslanci se je pojavilo gibanje za ukinjenje večjega števila ministrstev, končno pa je radikalni klub sprejel vladni predlog, da se ukinejo samo tri ministrstva in sicer ministrstvo

za izenačenje zakonov, ministrstvo za agrarno reformo in ministrstvo za socialno politiko. Posle ministrstva za izenačenje zakonov prevzame ministrstvo za pravosodje, posle ministrstva za agrarno reformo pa ministrstvo za kmetijstvo. Posle ministrstva za socialno politiko se razdele med ona ministrstva, v katera najbolje spadajo po svojem značaju. Pričakovati je, da bo zakon o centralni upravi v doglednem času predložen narodni skupščini.

DNEVNE VESTI.

— Vsi, ki niso letos še poravnali naročnine, naj to nemudoma store!

— **Gg. naročnikom!** Prvi številki »Ljudskega tednika«, ki izide po novem letu, bomo priložili poštne položnice. S temi poštними položnicami naj vsako plača naročnino za l. 1924. Kdor pa je na zaostanku, naj pošlje obenem tudi dolžno naročnino za nazaj, da se prihrani stroški. — **Sporočite nam naslove onih, ki se hočejo naročiti na »Ljudski tednik«, da ga jim pošljemo na ogled!**

— **Občinske volitve v Novem mestu.** V nedeljo so se vršile v Novem mestu občinske volitve, pri katerih je dobila gospodarska stranka (JDS, SKS) 248 glasov (10 odbornikov), SLS 155 glasov (6 odbornikov), stranka reda in dela (narodni socialisti, Štefanovičevi radikali in socialisti) 153 glasov (6 odbornikov), NRS 66 glasov (3 odbornike).

— **Občni zbor kmetijske družbe za Slovenijo.** Kakor poročajo je občni zbor »Kmetijske družbe za Slovenijo« določen na dan 30. januarja 1924. ob 9. dopoldne v Ljubljani. Določen je tudi dnevni red. Dopoldne se imajo na dveh voliščih izvršiti volitve glavnega odbora. Po končanih volitvah bo skupno zborovanje delegatov podružnic iz bivše Kranjske in Štajerske.

— **Državni plačilni listki.** Z novim letom se uvede na vse račune v hotelih, kavarnah, restavracijah, gostilnah in drugih javnih lokalih državna taksa v znesku 20 para. Finančno ministrstvo je že pripravilo računske obrazce in bloke. — **Državna taksa** se bo plačevala v vseh javnih lokalih v krajih, ki imajo nad 2000 prebivalcev, izvemši kopališča in letovišča, kakor tudi male gostilne, ako je osobe nepismeno. Kabareti, varietej in nočna zabavišča so takse oproščeni, ker plačujejo že posebno takso.

— **Železniško ravnateljstvo v Ljubljani.** Prometni minister je odredil, da se osnuje v Ljubljani oblastna direkcija državnih železnic, ki ji bodo podrejene železnice v Sloveniji v dolžini 1118.5 km. Novo želez-

niško ravnateljstvo prične poslovati s 1. januarjem 1924 ter se s tem dnevno ukine tudi inspektorat državnih železnic v Ljubljani. Z osnovanjem železniškega ravnateljstva v Ljubljani je izpolnjena želja vseh pridobitnih krogov Slovenije.

— **Nov dnevnik v Ljubljani.** „Kmetijski list“ poroča, da prične izhajati v Ljubljani z novim letom nov dnevnik, o katerem pravi, da bo neodvisen in da bo prijazen SKS. Istočasno napoveduje bojkot „Jutru“, „Slovencu“, „Slov. Narodu“, „Jutranjim Novostim“ itd.

— **Občni zbor vrtnarskega in sadjarskega društva Slovenije v Mariboru.** Kakor doznavamo, se vrši letošnji občni zbor Vrtarskega in sadjarskega društva za Slovenijo, v Mariboru dne 1. febr. 1924. na vino-rejski šoli. Ob priliki občnega zbora vrtarskega in sadjarskega društva se vrši dne 2. in 3. februarja na vrtnarskem podjetju Djamonje in Dr. velika cvetlična razstava v prid pomožni stanovanjski akciji „Dom ubogih“, katero akcijo vodi Kreditna in stavbna zadruga „Mojmir“.

— **Hrvatska starokatoliška cerkev.** Ker naša vlada ni priznala hrvatsko-katoliške cerkve, so sklenili pristaši te sekte, da prestopijo v staro-katoliško cerkev, s katero se tudi popolnoma strinja v svojih dogmah. Svet staro-katoliške cerkve v Avstriji je vzel ta prestop na znanje; hrvatska staro-katoliška cerkev bo popolnoma avtonomen sestavni del staro-katoliške cerkve v Avstriji pod gornjim imenom. Ta cerkev ima svoje pristaše v Avstriji, Ameriki, Češkoslovaški, Holandski, Poljski in Švici in sedaj po najnovejšem koraku hrvatskih reformistov tudi v naši državi.

— **Nove brzojavne zveze.** Te dni je bila otvorjena direktna brzojavna zveza med Belgradom in Dunajem. V kratkem sledi otvoritev direktne brzojavne proge Belgrad-Bukarešta.

— **Kdo je v Jugoslaviji najbolj veren?** Belgrajski parlament, ki praznuje vse katoliške, pravoslavne in muslimanske praznike.

— **Kdo je v Jugoslaviji najbolj neveren?** Belgrajski parlament, ki se pusti za praznovanje praznikov plačati.

— **Nova knjiga.** Izšla je zbirka pesmi »Pohojena greda« Romana Bendeta, v samozaložbi avtorja. 92 strani obsežna knjiga se nareča pri avtorju v Gornji Radgoni ter velja Din 20. — Knjiga je primerna za novoletno darilo in jo priporočamo.

Kuluk.

Predpriprave za izvajanje kuluka v Sloveniji so v polnem teku. Županstvom je naročeno, naj določijo v smislu člena 3. pravilnika „o uporabi ljudskega dela za popravilo javnih cest“, za kakšno takso lahko državljani zamenjajo osebno delo z denarjem za tekoče leto. Ta odkupnina znaša dnevno 20 dinarjev za osebo — za vse moške in ženske od 18. do 50. leta — 50 Din za en voz in 100 Din za en avtomobil. Davčni zavezanci, ki plačajo od 100 do 300 Din neposrednega davka, morajo plačati dvojno takso, od 300 do 500 Din trojno itd. O kuluku vlada pri nas, ker ga doslej nismo poznali, velika nejasnost. Še večja zmešnjava pa je nastala v zadnjih dneh, ko so se začeli po občinah sestavljati sezname v poštevi prihajajočih obvezancev. Opozarjamo pa na nastopno Kuluk, to je uporaba ljudskega dela za popravilo javnih cest, se sme po čl. 1. pravilnika izvajati le takrat, ko to predlaga gradbeno oblastvo na zahtevo samoupravnih teles (občin), srezov ali oblasti, političnih oblastev (okr. glav.) ali iz svoje inicijative in minister za javna dela to odobri. Pri tem prihajajo v poštev predvsem le okrajine in občinske ceste, državne ceste pa le, če bi se neodložljiva ali sicer nujna popravila ne mogla izvesti dovolj hitro iz proračunskih kreditov. Ne glede na to pa morajo občine vsako leto sestaviti natančne sezname vseh davčnih obvezancev, ki prihajajo v poštev za kuluk. Vsak državljan ima pravico, svoje osebno delo zamenjati, bodisi z denarjem, bodisi z drugo osebo, sposobno za delo. V glavnem je sedaj odvisno od naših samoupravnih oblastev, ako se bo kuluk v Sloveniji izvajal.

Tak je dejanski položaj. Malo verjetno je sicer, da bi pri nas zahtevala kaka samoupravna oblast, naj se s kulukom popravljajo ceste, toda županstva imajo s popisi občanov in njihove davčne sposobnosti mnogo pisarij in posla, ki bo večinoma ostal brez vsake koristi.

Za to delo pa naj se zahvalijo poslancem SLS, ki tudi pri sprejetju zadnjih proračunskih dvanajstin niso znali preprečiti izvajanja kuluka v Sloveniji.

— Čevlje kupujte od domačih tovarnen tvrdke Peter Kozina z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna založna debelo in drobno Ljubljana Brešt. 20, ter Aleksandrova cesta št. 1.

GOSPODARSTVO.

g **Dunajski pomladanski velesejem 1924** (9.—15. marca). Udeležbo pri dunajskem pomladanskem sejmu so do sedaj prijavi razstavljalci iz deset tujih držav. Na prvem mestu je Nemčija, ki je prijavila 15, od 35 branžnih strok sejma. Razstavljeno bo med drugim norinbersko galanterijsko blago, usnjati izdelki in potne potrebščine iz Offenbacha in Frankobroda, igrače iz Turinške, električni predmeti iz Virtemberskega, saksonski stroji in tkanine, tkanine iz Vogtlанда, dragotnine iz Pforzheima, pisarniške potrebščine in galalit iz Hamburga, berlinski stroji in čevlji, predmeti za kadike, blago iz zlata in srebra in lišp, kakor obleke monakovskih tvrdk. Iz Porurja razstavlja neka eberfeldska tvrdka slikarske šablone. Nemčiji sledi po številu razstavjalcev Češkoslovaška s tekstilnim blagom, izdelki čeških steklarn, šamotami iz Morave in kadilnimi rekviziti iz Pardubic. Francija pošilja zopet avtomobile, Ogrska pletenine, Jugoslavija surovo blago, Švica, kakor pri vsakem sejmu ure. Poljska čevlje, Belgija avtopnevmatiko. Razstava ruskega sovjetskega zastopstva bo obsegala: konoplino, lan, ščetine, zdravilna želišča, čreva, žimo, žito, kože, kožuho, narodno umetnost, preproge, mineralije. Priglasitve k dunajskemu pomladanskemu sejmu so tako številne, da prekašajo število v istem času priglasenih razstavjalcev jesenskega sejma 1923, približno dvakrat toliko. Najmočnejša udeležba je v strokah tekstil in strojne zgradbe. Sledijo usnjati izdelki, oblačila in papirnato blago. Največ prostora zahteva zdaj strojna branža. Sledijo stroke: vozila, usnjato blago, tekstilije in pohištvo. Kakor je bilo po uspehu zadnjega dunajskega sejma pričakovati, je zanimanje za VI. (pomladanski) sejem na Dunaju od 9.—15. marca 1924 postalo jako živahno. Zlasti številne so prijave za razstavo živil in užitnih predmetov. Omeniti je predvsem treba priglasitev ruske sovjetske republike, ki bo v posebnem 300 m² obsežnem paviljonu razstavila sirovine, polizdelke in izdelke domače industrije. Sejmsko vodstvo bo tudi pri pomladanskem sejmu 1924 priredilo mednarodni knjižni sejem. Vršil se bo v šestih dvoranah sejmske palače, ki so bile že za prvi knjižni sejem adaptirane, vendar bo, z ozirom na priglasitve potrebno razširjenje prostorov. Dosedaj so dospele številne prijave avstrijskih, nemških, francoskih in švicarskih založnikov.

g **Proračun trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani** za leto 1924. izkazuje skupno potrebščino 2.147.443 Din, pokritje 2 milijona 315.006 Din, presežek torej 167.563 Din kot blagajnično rezervo. Med drugim je za trgovske in obrtne nadaljevalne šole v proračunu postavljenih 150.000 Din. V zaklad za viško trgovsko šolo; ki je dosegel letos znesek 55.908 Din 29 p. se nanovo prispeva 20.000 Din. Za nepodržljivo dvorazredno trgovsko šolo v Novem mestu se proračuna

4000 Din, za ustanove za učence srednje tehnične šole 11.000 Din, za ustanove učencem trgov. akademije 2500 Din, za vzorčne razstave se določi 37.500 Din, za prezidavo in razširjenje zborničnega poslopja za tozadevni stavbni sklad 250.000 Din.

g Kmetijski tečaj. Tekom spomladi in poletja l. 1924 se vršijo na drž. kmetijski šoli na Grmu sledeči tečaji za praktične gospodarje: 1. kletarski tečaj dne 23., 24. in 25. januarja; 2. sadijski tečaj dne 18., 19. in 20. februarja; 3. tečaj za pridelovanje in umno uporabo krme, dne 21., 22. in 23. februarja; 4. tečaj za vinogradnike, dne 24. in 25. februarja (delo v vinogradih, obrezovanje trti itd.); 7. aprila (spomladno cepljenje trti) in 10. in 11. junija (zatiranje škodljivcev, zeleno cepljenje trti). — Tečaji so teoretični in praktični ter se pri njih gospodarji lahko v dotični stroki dobro izučijo. Ker je pouk zelo važen, je želeli, da se ga udeležijo čim več gospodarjev. Oddaljenim gospodarjem se dovoli prispevek v hrani in s prenočiščem na zavodu. Kdor tega želi, mora se izkazati s potrdilom županstva. Priglasitve sprejema ravateljstvo drž. kmetijske šole na Grmu, p. Novomesto in sicer za 1. tečaj do 10. januarja 1924, za 2. in 3. tečaj pa do 20. januarja 1924, za 4. tečaj pa do 10. marca 1924.

g Kletarski tečaj. Sedaj, ko je nastala potreba, da vino izvažamo, je nujno potrebno, da se naši vinogradniki poprimejo umnega kletarjenja, da pridelujemo dobro, okusno, čisto in stanovitno vino, ker je drugače nemogoče, s pridelki drugih vinogradnih dežel uspešno konkurirati. Kaj pomaga gospodarju-vinogradniku še tako lepo grozdje, ako ne zna iz njega pripraviti take pijače, kakoršno se dandanes po svetu zahteva? Ravnotako je tudi za kletarja, vinske trgovce in gostilničarje, ki posredujejo prodajo vina med prodajalcem in občinstvom, znanje umnega kletarstva, zlasti pravilnega ravnanja s posodo in z vinom neobhodno potrebno, kajti iz najbolj zlahtne kapljice se z nepravilnim ravnanjem lahko naredi najslabša pijača. Da imajo ukaželjni priliko, se v umnem kletarstvu izučiti, priredi državna kmetijska šola na Grmu, v Novem mestu, dne 23., 24. in 25. januarja 1924 tridnevni kletarski tečaj. Kdor se misli tečaja udeležiti, zglašuje naj se do 10. januarja 1924 pri ravateljstvu šole. Revnejšim udeležencem, ki se izkažejo s potrdilom županstva, se po možnosti pomaga s prehrano in stanovanjem. Ker je število udeležencev omejeno, treba se je, komur je na stvari ležeče, čim prej zglašiti. Vsak, kdor bo v tečaj sprejet, bo o tem potom posebnega vabila vsaj en teden pred pričetkom obveščen.

g Pridelek sena. Letošnji skupni pridelek sena v naši državi znaša 27.500.000 m³, od česar odpade največji del na Hrvaško.

g Podatki o naših jesenskih posevkih. Po podatkih, doslej zbranih v ministrstvu za poljedelstvo in vode je od celokupne površine posejano: v Sloveniji toliko kakor lani, v Bački 10 odstotkov več, v Hrvaški 25 od-

stotkov več, v Dalmaciji kakor lansko leto, v Črni gori za 10 odst. več, v Bosni za 20 odst. več in v Srbiji za 7,5 odstotkov več nego lani.

g Olajšanje češkoslovaškega izvoza in uvoza. Češkoslovaški trgovinski minister je razglasil na podlagi vladne naredbe z dne 13. junija 1920 odpravo koncesijskega postopanja za celo vrsto blaga, čigar uvoz se more odsedaj znanprej vršiti proti sami prijavi. Od sedaj znanprej ne bo samo olajšan uvoz veliko surovin za produkcijo, ampak bo tudi olajšan izvoz številnih izgotovljenih fabrikatov.

g Mešana potica. Nalij najprej v lonček 4 žlice mlačnega mleka, prideni mu kepico sladkorja in 2—3 dkg kvasa, to zmešaj in postavi na gorko, da vzide. Potem zmešaj v skledi $\frac{1}{4}$ l toplega mleka, eno žlico sladkorja, eno jajce, 4 dkg surovega masla, pripravljene kvas in $\frac{1}{4}$ kg moke, pridaj še žličko soli, skupaj s kuhalnico zmešaj in stepi četrt ure. Stepeno potresi povrhu z moko, pokrij s prtičem in pusti na gorkem vzhajati. Vzhajano stresi na z moko potreseno desko; razvaljaj za mezinec na debelo in polji po testu 3—4 žlice razpuščenega masla, potresi par pesti zmletih orehov, pest sladkorja, pomešanega s cimetom in pest rozin, zvij testo kakor štruklje in deni v pomazan model, ki ga postavi na gorko, da vzide; nato pa pomaži z jajcem ali mlekom in postavi v pečico pičlo uro. Pečeno pa daj gorko ali mrzlo, potreseno s sladkorjem na mizo.

g Dobra juha brez mesa se pripravi takole: Deni v navaden lonec za meso vode, soli, peteršilja, zelene, korenja, repe, kolerabe, majhen košček čebule, košček limbarja, polovico paradižnika, 3—5 grahovitih luštin, 1—2 kosca skorje od sira. To vse naj vre $\frac{1}{2}$ ure, potem odcedi — precedi, dodeni čiste masti, da prevre, in zakuhaj, kar ti je ljubo. Ta juha je zdrava, tečna in poceni. Dobra za zdrave in bolne, za gosпода in kmeta, za petek in svetek.

Tržne cene.

Živina. Na zagrebškem sejmu so pretekli teden plačevali za kg žive vage: voli domači: I. 15, II. 13—13,50, III. 11,50, krave domače I. 14—14,50, II. 11—12,50, voli bosanski 10—13, krave 9—11, teleta 20—23.

Ljubljanski živinski sejem (19. t. m.). Dagon: 178 konj, 76 volov, 71 krav, 7 telet in 21 prašičev. Povprečne cene za kg žive teže so bile: voli I. 13,50, II. 12,50, III. 11, hrvatske buše in domače slabše krave 9—10, krave za klobase 7,50; prašički za rejo, par 750 Din. Kupčija s konji se ni mogla razviti.

Jajca. V zadnjem času se je tržil komad povprečno med 2,20—2,25 Din. Slabše blago se je dobivalo tudi po 1,75 Din. Prodaja jajc iz Jugoslavije v London je nekaj oživela. Na svetovna tržišča prihaja mnogo blaga iz Bolgarske, Rusije, Litavske in Letonske.

Vino. Položaj na naših vinskih tržiščih je stalno enak. Domači konzum je majhen. Radi denarne krize tudi domači kupci malo kupujejo. Največ se proda še dalmatinskega vina, ki ima povprečno ceno 4 Din. V zadnjem času se zanima za naša vina posebno Kanada, kateri naše cene konvenirajo. Cene pri nas slabijo, dočim v Kanadi rastejo. Kakor časopisje poroča, je pripelo v Jugoslavijo že več kanadskih interesentov, ki nameravajo kupiti pri nas večje količine vina.

Les. Naš izvoz je nekaj oslabil. Italijanski trgovci so napravili precej kupčijskih zaključkov, ki se morajo izvršiti tekom naslednjega meseca. Radi pomanjkanja denarja se kupčija ne more tako razviti, kakor so sicer drugače zanjo pogoji dani. Cene postavno postaja v Slaveniji notirajo: hrastovi hlodi I. 2100—2600, II. 1500—2000, hrastovi hlodi za furnirje 2600—3000, hrastovina na zrealni rez 4000—5200, francoske dožice 100 komadov 15.000—22.000, bukovni hlodi I. 350—450, javorjevi hlodi I. 700 do 800, jasenovi hlodi I. 650 do 800, brestovi hlodi I. 500—650, mehko tesano blago 350—500, mehko žagano blago 600—700, hrastovi drogi za brzjav 40—150, jelovi 40—60, železniški pragi hrastovi 40—80, bukovni 30—50, drva za kurjavo, bukovna I., vagon 2800—3200, II., vagon 2200—2400, mešana drva za kurjavo, vagon 2400—2700, oglje, vagon 9500—12.000 Din.

RAZNE.

r V Ukrajini pomladansko vreme. Potniki iz Rusije pripovedujejo, da se je pozna jesen v Ukrajini izpremenila v zgodnjo pomlad. Jabolka, hruške, češnje, sploh vse sadno drevje se je razcvetelo, trave so zazelenele in nebo je vedro kakor v aprilu. Pomlad pa ni zavladovala v vsej Rusiji, marveč le v ukrajinskih gubernijah in v okolici Moskve. Sto kilometrov od Moskve kraljuje huda zima in sneženi zameti otežkočajo promet. Če bi jesenska pomlad objela vso sovjetsko republiko, bi človek mislil, da ima boljševiška revolucija čudodelno moč. Zdaj pa je cela reč nekoliko drugačna. Vonj poljskih cvetic in razcvetenih dreves, ki ga veter ob teh jesenskih dneh nosi čez široke ukrajinske ravnice, je vonj lakote. Kajti goljufiva pomlad bo izvabila iz zemlje nedavno posejano žito, kakor da je res že v aprilu. V resnici pa smo še v decembru in trda ruska zima se gotovo ne bo pokazala. Prvi mraz, ki utegne že v bližnjih dneh pasti na cvetoče drevje in na zeleneče njive, bo neusmiljeno zamoril ozimino in tam sredi poletja bo v Ukrajini trdo pomanjkanje živeža.

r Davek na inozemce v Zedinjenih državah. Ameriški državni tajnik je predložil senatu predlogo zvišanja davka na inozem-

ce. Davek znaša po predlogu za prvo leto 250 dolarjev, vsako nadaljno leto pa 50 dolarjev za osebo. Inozemska društva plačajo mesto davka 2 odstotka od bruto dohodkov.

r Kakšen je bil London pred 2000 leti?

London je danes eno največjih in najmodernejših mest na svetu in največje mesto v Evropi. Angleški listi so nedavno sprožili vprašanje, kakšno je bilo to mesto pred 2000 leti. Strokovnjaki so na to vprašanje dali obširen odgovor, iz katerega sledi, da je bila tam nekoč mala ribarska naselbina, kjer je stanovalo tudi nekaj pastirjev. Kraj je bil zelo nezdrav, vlažen, hiše nizke, tesne in siromašne, primerne razmeram polnomadov. Ob morju je bila majhna, prehodna luka za galere, ki so privlačale iz Galeje vino, krzno, kovine in ženski lišp. Danes je to največje mesto in gospodar skoraj polovice sveta.

r Sven Hedin v Moskvi. Glasoviti raziskovalec Tibeta, Sven Hedin, se je s svojega potovanja po centralni Aziji vrnil te dni v Moskvo, kjer ga je sprejel komisar za vnanje zadeve Čičerin. Iz Mongolije do Udinske je potoval v avtomobilu. Prihodnje leto se Sven Hedin vnovič vrne v Tibet.

LISTEK.

M. Hartman:

Gozdna vojna.

(Dalje.)

XII.

Vas in okolica sta bili kakor otrpneli od strahu in popolnoma mirni. Nobenega odpora in nobene protizakonitosti ni bilo. Matere in sestre pa jokale in kričale, ko so zbirali njihove mlade sinovi in brate ter jih pošiljali v spremstvu pandurjev v Prago, odkoder so jih gonili dalje na prusko mejo proti sovražnikom cesarice. Ljudje so vse to na videz mirno gledali, dasi so na skrivaj škripali z zobmi in stiskali pesti, zlasti kadar so vojaki gonili iz hlevov živino ter jo pekli na velikih stražnih ognjih sredi vasi ali pa jo gonili kot dober plen svojim tovarišem v Prago obenem z vojaškimi novinci. Zakaj smatrali so za dobro sredstvo v svrhu zagotovitve miru v teh nemirnih krajih, ako odstranijo iz njih vse za orožje sposobne moške in vse še preostalo imetje.

Grof Bombelles, po čegar odredbah se je vse to vršilo in ki se je nastanil v gradu, je pa bil kljub temu, da se je vse vršilo po določenem načrtu, zelo slabe volje. Naloženo mu podjetje ga je dolgočasilo in rad bi ga kmalu končal, kakor mu je bi-

lo tudi naročeno, a tega ni mogel storiti, dokler ni visel Peter Bureš sredi vasi na drevesu. Zaman so preiskali vso vas, vse hiše od kleti do streh, ves gozd, vsak grm, zaman so huzarji in pandurji hodili v nepretrgani verigi skozi gozdove, preko hribov in dolin v širokem krogu. Petra Bureša niso našli. Uiti ni mogel, torej je moral biti skrit v kakem varnem zatišju. Grof Bombelles je ukazal na slepo srečo prijeti posamezne kmete in jih položili po stari gosposki navadi na klop, da bi jim s pomočjo palice izvabili skrivnost Petrovega skrivališča. — Kmetje so kričali, trpeli neznosne muke, nosili so jih napol mrtve ali pa pohabljeni proč, skrivnosti pa niso odkrili. Ne vemo, ali bi nesrečniki izdali svojega nedavnega voditelja, gotovo pa je, da niso vedeli, kam je izginil Peter Bureš. — Med drugimi sta bila tripnčena tudi dolgi Vlah in stari mehkosčni Tomaž, kakor govori staro sporočilo.

Ker je bilo vse zaman, si je grof Bombelles izmislil pametno sredstvo. — Oče mora vedeti, kje je skrit sin, torej naj oče izda sina. — Privlekli so k gradu starega Bureša, ki se je vrnil obupan domov, ko je zaman povsod iskal bavarskega hujskača. Predno pa so ga pandurji položili na klop, se jim je iztrgal, zravnal se pokonci in zakričal ponosno grofu Bombellesu, ki je gledal iz gradu skozi okno trpinčenja: »Jaz sem star vojak princa Evgena, plemenitega viteza!«

Grof Bombelles se je malo zmehnil za starega vojaka princa Evgena; stari Bureš je moral trpeti, kakor drugi in še bolj.

Starec je škripal z zobmi, toda na stisnjenih ustnih se mu je pojavil smelaj in smehljal se je, kadar je zašepetal ime svojega ljubljene sina; ter ponovno smehljal, dokler se ni zvalil nezavesten s klopi kakor kos lesa.

Edinega izmed kmetov, ki je vedel za skrivališče Petra Bureša in ki bi ga tudi izdal, pa vojaki niso mogli prijeti, zakaj že dan prej, predno so pričeli izvajati stroge odredbe, so ga prijeli in bival je z grofom Bombellesom pod isto streho. Seveda se mu ni godilo tako dobro kakor grofu. Bil je zaprt globoko pod gradom, v temni mokrotni luknji, kamor so navadno zapirali uporne kmete, ki niso vršili tlake, kakor jim je bilo zapovedano. Ta človek je bil Martin Kejnoh. Njemu je bila kot povzročitelju kmetijske vstaje namenjena ista usoda kot Petru Burešu. Na priprošnjo starega Mike in očetov kapucincev pa je bil za raz-

ne usluge med uporom pomiloščen na deset let ječe in na trdnjavske delo. In tako je sedel v mračni luknji ter čakal trenutka, da ga vzame grof Bombelles s seboj v Prago in izroči njegovi usodi. Imel je časa dovolj v svoji samoti za premišljevanje, kako bi se rešil te usode, in svoj čas je tudi dobro izrabil.

Peter Bureš, ki je bil skrit v podzemeljski dvorani starega razpadlega gradu, ki je izgledal na zunaj kakor kak navaden grič, je izvedel o dogodkih zunaj samo, kar se je zdelo Luneti potrebno, da mu je poročala. Tako ni ničesar vedel o ranah svojega očeta in iztegnjen na jelenji koži je jedel ob svitu baklje pečenko in pil vino, ki ga je kradla Luneta vojakom ob stražnih ognjih v vasi, ko je plesala in pela pred njimi ter jim vedeževala. Peter Bureš se je smejal neumnim kmetom, ki so morali po njegovem mnenju sedaj prenašati, kar so zaslužili s svojo nezvestobo, in najbolj se je počutil, kadar je patrola pandurjev, ki so ga iskali, počivala ravno nad njegovo glavo na prijetnem gričku, medtem ko se je spodaj v napol razpadli dvorani razločno čulo njihovo preklinjanje in zabavljanje radi brezuspešnega truda. — Ubogi fant je, je dejal ob taki priliki, kmalu vam bom iz svojih gozdov sporočil v uljudnem pismu, da je bil ves vaš trud zaman, in sodim, da boste o tem prepričani!

Sklenjeno je bilo mamreč, da ukrade Luneta še isto noč vojaku, nastanjenem pri nekem kmetu, vso obleko s postelje in prinese Petru Burešu. Preoblečen bi potem lahko neoviran pobegnil skozi verigo vojaških straž v gozdove.

Toda isto noč se je imelo zgoditi še nekaj drugega.

Martin Kejnoh je svoj čas za premišljevanje dobro izrabil. Ko je slišal kričanje tepenih kmetov, je hitro nehal premišljevat. Zvečer je pustil sporočiti grofu Bombellesu, da mu ima v vsej svoji ponižnosti sporočiti nekaj zelo važnega. Dobil pa ni odgovora. Kaj naj bi imel kmet povedati važnega grofu? Nato je pustil Martin Kejnoh sporočiti, da ve za skrivališče Petra Bureša, in v nekaj minutah je stal pred grofom.

»Kje je? — Kje tiči? — Govori, hitro!« mu je zaklical grof nasproti.

»Oprostite, najmilostlivejši gospod!« — je odgovoril Kejnoh in se globoko priklonil. »To ne gre tako hitro, — jaz imam svoje pogoje.«

»Pogoje —«, je zaklical grof, »predrzni kmet, ti se upaš, meni govoriti o pogojih? Pustil ti bom na-

šteti sto palic, kar ti bo pregnalo po-goje.«

»Sto palic več ali manj,« je de-jal Kejnoh, medtem ko je glavo po-tisnil med ramena, »človek se mora na to navaditi, ako se pripravlja na deset let dela v ječah. Od svojih po-gojev ne morem odnehati, milostlji-vi gospod. Izdati človeka, ki ima priti na vislice, ni malenkost in ta-ko delo mora biti dobro odkuplje-no.«

»In kako visoko, lopov?«

»Za deset let ječe!«

»Ho, ho!«

Kejnoha ni zmotil zasmeh, ter je z drzno mirnostjo nadaljeval: »Ne morem drugače. Zakaj mi je vaša milost odpustila vislice? Ker sem imel očitno zasluge in sicer za prestol in oltar, ker sem odkril za-rotu s sovražniki Njenega Veličan-stva in storil marsikaj, kar je zadr-ževalo korake neumnih in zapeljanih kmetov. Spoznali pa še niste, da sem jaz, ki ga imenujete povzročitelja upora, prevzel v početku vrhovno poveljstvo samo zato, da bi prepre-čil nezakonita dejanja. — Zakaj naj bi tudi toliko dni postopal v go-zdih?«

»Radi bojazljivosti, ti lopov!« je zaklical grof.

»Ta bojazljivost je bila bo-jazljivost, ki se ni upala upreti zakonom Njenega Veličanstva, to je bila bojazljivost, ki se jo more ime-novati samo najjudanejšo, vse časti vredno podaniško zvestobo — in nič drugega!«

Kejnoh je prenehal, da bi videl, kak vtis so napravile na grofa nje-gove dobro premišljene besede. Ker je grof molčal, je nadaljeval: »Ime-nujte me bojazljivca, — napram zakonom in Njenemu Veličanstvu cesarici sem tudi. Hočem samo reči, da sem lahko radi nove zasluge po-polnoma pomiloščen tudi od ječe, kakor sem bil po milosti Njenega Veličanstva pomiloščen radi svojih zaslug z vislic v ječo.«

»To se ne more zgoditi!« je za-klical grof.

»Zakaj ne? Vaša milost ima po-oblastilo!« — je odvrnil Martin Kejnoh in padel pred noge grofa, ki je hodil po sobi semtertja. — »In jaz imam ženo in otroke!«

Grof je obstal in gledal zaničlji-vo na klečega Kejnoha. »Kaj ponu-jaš za svoje pomiloščenje?«

»Petra Bureša!« — je zaklical Kejnoh glasno. »Petra Bureša, naj-bolj nemirnega in nevarnega člove-ka, ki more še tisočkrat nahujskati deželo, ki trebi gozdno divjačino, ki je strah vseh gozdarjev in vseh go-sposk, ki imajo gozdove.«

»Kdaj?« je vprašal grof dalje.

»V eni uri!« je zaklical Martin Kejnoh vneto.

»Dobro!« je dejal grof po krat-kem premišljevanju.

Martin Kejnoh je poljubil grofu roke. — »Toda jaz rabim vojake!« je dejal končno.

»Vzemi si deset mož!«

»Deset mož?« je dejal Kejnoh skrbno. — »Peter je močan kakor orjak ter zvit in predizen; najmanj dvajset mož rabim.«

»Vzemi jih, kolikor hočeš, šema strahopetna!«

Martin Kejnoh je ponosno kakor kak vojskovodja korakal na čelu pol stotnije vojakov, ko je prišel na pro-sto. Ko so hodili skozi vas med hi-šami, se je skrival potuhnjeno za hrbti vojakov. — Medtem pa se je Peter Bureš pripravljaj, da bi na-taknil na svoje krepke ude ozko vo-jajsko suknjo, medtem ko je Luneta nestrpnost opicala okoli njega ter držala v rokah visoko, koničasto črno vojaško čako z rumenim orlom v sredi.

»Ne!« je zaklical Peter Bureš ne-nadoma; »raje ostanem še leto dni v tej luknji, kakor pa da bi imel sa-mo uro dolgo to pisano hlapčevsko obleko na sebi.«

In stagal je pisani suknjič zopet z ramen ter ga zagnal daleč v kot, medtem ko se je sam vrgel na jele-njo kožo.

Luneta je pobrala vojaški suk-njič. »Ah!« je prosila, »saj ti ga ne bo treba nositi niti celo uro. Pri ko-vačnicah v Hlubošu ga boš že lahko zagnal proč. Toda sedaj se podviza! Prosim, moj dragi gospodar, — ne zamujaj nobenega časa, zakaj mno-go imava še storiti. Saj ti moram še ostriči brado in splesti kito!«

»Kito?« se je zasmel Peter Bu-reš in pogledal Luneto začuden. »Ali misliš, da si pustim splesti ki-to, četudi bi stale vislice tu dva ko-raka pred menoj? Ha, ha! — kito!«

»No dobro, saj bo mogoče šlo tu-di brez kite, — toda vzemi vsaj jo-pi-č, moj dragi gospodar!« je prosila Luneta.

»Zakaj me siliš, naj se tako ne-umno našemim. To se lahko zgodi tudi v dveh urah, jutri ali pa poju-trišnjem!«

»Ah, meni je tako tesno pri sr-cu,« je stokala Luneta. »Tiši me, ka-kor mora na prsih, in slutim, da je skrajni čas za beg.«

Komaj je to Luneta izgovorila, se je začulo od zunaj okoli griča rožljanje orožja, poveljevanje in ko-rakanje.

»Sedaj vendar ne morem proč,« je dejal Peter Bureš s tišjim glasom,

»zopet tabore okoli starega gradu. Bodi tiho!«

Luneta je molčala in se je komaj upala dihati. Boječe je čepela v ko-tu in zrla nepremično skozi mrak proti kamnu, ki je zapiral vhod v skriti prostor. — Ali jo je motila migljajoča luč goreče trske, ali pa se je skala v resnici premikala? Tresoč se, toda neslišno se je splazila k Pe-tru Burešu ter ga objela z obema rokama, neprestano zroč proti vho-du. Ni jo motila luč, — kamen se je v resnici premikal, nazadnje se zva-lil na stran, v votlino pa so se vsuli pandurji, oprezujoč s svojimi risji-mi očmi in puškami v rokah.

Strašen vzklík, ki je po votlini žalostno in obupno odmeval, se je izzvil Luneti iz prsi. Z enim skokom je bila pri goreči trski, vrgla jo na tla ter skakala z bosimi nogami po njej, da bi se mogel Peter Bureš re-šiti v temi. Bilo pa je že prepozno; pandurji so imeli dobre oči.

Zgodaj zjutraj ni bilo v Dušniku nobenega vojaka več. Vaščani so še spali, ko se je samo še iz daljave čul vojaški boben. Sredi vasi na stari lipi je visel Peter Bureš, — pod nje-govimi nogami pa sta čepela njegov oče in Luneta. Čakala sta, da bi vo-jaki odšli dovolj daleč proč in da bi potem odrezala Petra Bureša. Na istem drevesu so bile še nabite vojne postave Petra Bureša.

Stari Bureš je sedel pod dreve-som nem ter strmel mrko predse, medtem ko so mu po licih drsele de-bele solze. Prvič po dolgem času se je zopet igral s svojimi kačami ter pač obžaloval, da nimajo strupenih zob.

Od časa do časa se je obrnil k Luneti in ji govoril kratke besede, ki jih ni čula in katerih zmisel je bil približno naslednji: »Luneta, jaz grem z vami k ciganom; — moje ka-če znajo lepo plesati in mnogo de-narja vam bom zaslužil. Luneta, jaz ne grem več proč od tebe, zakaj ti si ga ljubila.«

Luneta je imela glavo globoko sklonjeno ter je pela tiho predse ža-lostno cigansko pesem, tako tiho, da jo je čula samo ona sama.

Pozno v mraku je došla stara ci-ganka na bergljah, z mnogimi obliži na licih, k Martinu Kejnohu ter ga prosila za prenočišče. Ciganov nihče rad ne prenočuje v hiši in tudi pri Kejnohovi so poslali stanko v ske-denj. Ni pa še minula polnoč, ko sta bila skedenj in hiša vpepeljena in je ciganka izginila brez sledu. — Mar-tin Kejnoh je postal berač in je kot tak pozneje prosjačil po deželi. Tudi kmečki advokat je bil berač, zakaj

pogodba s praškim lesnim dobaviteljem mu je izpraznila tudi nogavice s tolarji, ki jih je rešil pri požaru Občova. Zdenko ga ni mogel preživljati, zakaj tudi njega so vzeli k vojakom, ko so očistili pokrajino vseh za orožje sposobnih moških.

Tak je bil konec kmetske vojne, za katero se v splošni vojni, ki je takrat pustošila svet, niso mnogo brigali in o kateri vedo stare listine tako malo povedati, da je vestnemu zgodovinarju težko verjeti vse, kar se je ohranilo v pripovedanjih priprostega ljudstva. Kaže nam pa ta povest, kako imajo dostikrat mali neznatni vzroki vsled človeške nespameti velike in težke posledice za povzročitelje in njihove potomce.

(Konec.)

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«.
— Odgovorni urednik Fr. Jereb. —
Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

Kupim

vsako množino tramov in vseh vrst rezanega in okroglega lesa. — Ponudbe z »noto«, obveznimi cenami in dobavnim časom pod »Prodaj« na upravo »Ljudskega tednika«.

Pristou & Baicelj

Ljubljana,

Aleksandrova cesta 1,
Šelenburgova ulica 6.

Prvi in najstarejši specialni strokovni atelije za črkoslikarstvo na steklo, kovine, les, platno i. t. d.

Izvršitev točna, okusna in precizna v najmodernejšem žargonu. Specialiteta v izvrševanju steklenih napisnih firm.

Slikanje grbov po predpisih.

„INDUS“

usnjarna Karol Pollak v Kranju, prodaja:

Rider encilindrski kondenzacijski parni stroj od 55 HP

še popolnoma novo ohranjen s parnim kotlom, katerega gorilna ploskva (Heizfläche) meri 26 m² in ima 8 1/2 atmosfer pritiska. Ogleda se ta stroj lahko v tovarni v Kranju, kjer se izve tudi za prodajno ceno.

EKSPORT

„JUGOEKSIM“

IMPORT

trgovska družba

Vekoslav Pele in drugovi v Ljubljani, Vegova ulica 8

Trgovina s specerijskim, kolonijalnim, materijalnim blagom, deželnimi in poljskimi pridelki ter izdelki, mlevskimi izdelki lesom in lesnimi izdelki ter manufakturo na debelo.

KAMENIT

TOVARNA UMETNEGA
ŠKRILJA IN
ELEKTRARNA
DRUŽBA
Z.O.Z.

LAŠKO
Slovenija

Azbetno - cementni škrilj znamke „KAMENIT“

dobavlja tovarna „KAMENIT“ na Laškem.

Proračuni in obiski brezplačno!

SINGER ŠIVALNI STROJI

Na celem svetu znani kot najboljši.

Podružnice in zastopstva v vseh mestih
LJUBLJANA, Šelenburgova ulica šte. 3.
Centrala za državo S. H. S. ZAGREB Marulićeva ulica br. 5. II. kat.

Hranilni in posojilni zavod

P. Z. Z O. Z.

je pričel poslovati dne **1. decembra** tek. leta

v Ljubljani na Dunajski c. 23

Sprejema

**hranilne vloge pod najugodnejšimi
pogoji,**

upoštevajoč od finančnega ministra že naznanjeno davčno
prostost hranilnih vlog.

**Vloge na tekoči račun, najugodnejše po
dogovoru.**

**Daje posojila proti popolni varnosti,
najkulantnejše.**

V Ljubljani, dne 1. decembra 1923.

Franc Peterca, veleposestnik in trgovec v Ljubljani, kot predsednik.

Josip Šiška, stolni kanonik v Ljubljani in posestnik, podpredsednik.

Franjo Škrbec, lesni trgovec v Ljubljani, in

Fran Bartol, lesni trgovec v Ljubljani, odbornika.